

RUGSĖJO MĖNESIO VADOVŲ KLUBŲ APIBENDRINIMAS

2025 m. spalio

VADOVŲ KLUBŲ APIBENDRINIMAS – Lietuvos moksleivių sąjungos prezidento patarėjų rengiamas leidinys, skirtas informuoti moksleivius bei visuomenę apie kasmėnesiniuose, 49–iuose savivaldybėse vykstančiuose organizacijos vienijamų moksleivių susitikimuose – Vadovų klubuose – vykusią diskusijų metu prieitą išvadą.

Leidiniu LMS siekia užtikrinti Vadovų klubuose aptariamų klausimų aktualumo tęstinumą bei pateikti grįžtamąjį ryšį Vadovų klubų dalyviams. Kad grįžtamasis ryšys būtų tikrai kokybiškas, dalyvius raginame laisva forma aptarti šį dokumentą su jų atstovaujamų mokyklų bendruomenėmis. Tikimės, kad galimybė susipažinti su apibendrintais LMS vienijamų moksleivių atstovų atsakymais padės moksleiviams susidaryti tvirtesnę nuomonę švietimui svarbiais klausimais, skatins organizuoti diskusijas mokyklose bei leis geriau suprasti kiekvieno Vadovų klubo dalyvio indėlio svarbą.

Šiame leidinyje apibendrinamos tik tos temos, dėl kurių Vadovų klubų dalyviai sulaukė klausimų aptariamo mėnesio Nacionalinių temų pristatyme. Išvados parengtos pagal duomenis iš Akmenės, Alytaus, Biržų, Druskininkų, Elektrėnų, Gargždų, Jonavos, Kaišiadorių, Kauno, Kėdainių, Klaipėdos, Kuršėnų, Mažeikių, Panevėžio, Plungės, Rokiškio, Raseinių, Šakių, Šiaulių, Šilutės, Širvintos, Telšių, Ukmergės, Utenos Vilkaviškio, Vilniaus ir Zarasų.

TEMOS:

1. Kibernetinis saugumas ir privatumas: ES “Chat Control” iniciatyva;
2. „Saugaus asmens” principo taikymas Lietuvos ugdymo įstaigose;
3. Privalomas matematikos valstybinis brandos egzaminas stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas;
4. Socialiniai tinklai: draugas ar priešas?

1. KIBERNETINIS SAUGUMAS IR PRIVATUMAS: ES „Chat Control” INICIATYVA

Vadovų klubų diskusijos parodė, kad dauguma moksleivių nepitaria Europos Sąjungos „Chat Control“ iniciatyvai, numatančiai privačių žinučių skenavimą siekiant kovoti su vaikų seksualinio išnaudojimo turinio platinimu internete. Daugeliui tai kelia susirūpinimą dėl asmens privatumo pažeidimo, piktnaudžiavimo rizikos bei abejonę, ar tokia priemonė būtų veiksminga. Tik nedidelė dalis mokinių pritarė skenavimui, pabrėždami, kad jis galėtų būti taikomas tik įtartinų ar anksčiau teistų asmenų komunikacijai. Dauguma siūlo alternatyvius sprendimus – daugiau švietimo apie saugų bendravimą internete, stipresnę amžiaus kontrolę bei atsakingesnę technologijų naudojimo priežiūrą.

Diskutuojant apie end-to-end šifravimą, dauguma mokinių sutaria, kad jis yra būtinas kasdieniam bendravimui ir padeda užtikrinti privatumą. Vis dėlto ne visi žino, kurios programėlės taiko šį šifravimo būdą. Kai kuriose savivaldybėse nuomonės išsiskyrė – dalis moksleivių mano, kad šifravimas yra svarbus, o kiti jį laiko pertekliniu. Renkantis tarp visiško privatumo ir didesnės kontrolės, didžioji dalis mokinių prioritetą teikia privatumui, net jei tai didina riziką, kad neteisėtas turinys liks nepastebėtas. Kai kurie pabrėžė, kad reikėtų siekti pusiausvyros tarp saugumo užtikrinimo ir asmens laisvių apsaugos.

Svarstant, kaip Lietuva turėtų pasisakyti „Chat Control“ klausimu, dauguma dalyvių siūlė ieškoti kompromisų – kovoti su neteisėtu turiniu taip, kad nebūtų pažeistos piliečių teisės į privatumą. Tik mažesnė dalis mano, kad iniciatyvą reikėtų visiškai atmesti arba besąlygiškai palaikyti.

Beveik visų savivaldybių atstovai pabrėžė, kad mokyklos turėtų daugiau dėmesio skirti kibernetinio saugumo ir privatumo temoms. Siūloma šias temas įtraukti į mokymo programas – kalbėti apie stiprių slaptažodžių kūrimą, atsakingą socialinių tinklų naudojimą, asmens duomenų apsaugą ir technologijų poveikį kasdieniam gyvenimui. Mokiniai sutaria, kad švietimas ir sąmoningumo ugdymas yra veiksmingiausias būdas užtikrinti saugumą internete, kartu išsaugant kiekvieno asmens privatumą.

2. „Saugaus asmens” PRINCIPO TAIKYMAS LIETUVOS UGDYMO ĮSTAIGOSE;

Diskusijos dėl „Saugaus asmens“ principo taikymo Lietuvos ugdymo įstaigose atskleidė, kad dauguma moksleivių palaiko šios praktikos įgyvendinimą. Daugelyje padalinių pabrėžta, kad toks principas galėtų padėti mokiniams jaustis saugesniems, išklausytiems ir labiau pasitikintiems savo aplinka. Kai kurios mokyklos siūlo šį modelį taikyti ypač jaunesnių klasių mokiniams, kurie dažniau susiduria su patyčiomis ar emociniais sunkumais. Vis dėlto, kai kur išsakyta abejonių dėl realių įgyvendinimo galimybių – nurodoma, kad mokykloms gali trūkti resursų, kvalifikuotų specialistų bei laiko. Tarp didžiausių iššūkių įvardytas mokytojų darbo krūvio didėjimas, kompetentingų darbuotojų stoka, galimi privatumo ir konfidencialumo pažeidimai, mokinių nepasitikėjimas bei finansinių išteklių trūkumas. Kai kur paminėta, kad tokia praktika galėtų dubliuoti mokyklos psichologo funkcijas, todėl reikėtų aiškiai apibrėžti šio vaidmens paskirtį ir atsakomybę.

Vadovų klubo metu sutarta, kad pagrindinė nauda mokiniams būtų didesnis emocinis saugumas, galimybė būti išklausytiems, geresnė psichologinė savijauta ir artimesnis ryšys su mokykla. Tokia iniciatyva padėtų kurti šiltesnę, labiau pasitikinčią ir atvirą bendruomenę. Mokiniai pabrėžė, kad „Saugus asmuo“ turėtų būti **empatiškas, kantrus, komunikabilus, nešališkas, pagarbus ir gebantis išklausyti**. Jam taip pat būtų reikalingos psichologinės bei pedagoginės žinios, aukštas emocinis intelektas ir gebėjimas užtikrinti konfidencialumą.

Apibendrinant galima teigti, kad „Saugaus asmens“ principo taikymas Lietuvos mokyklose laikomas aktualiu ir potencialiai naudingu, tačiau jo sėkmingam įgyvendinimui būtinas kruopštus planavimas, tinkamas finansavimas, aiški atsakomybės sistema ir mokyklų bendruomenių pasitikėjimo stiprinimas.

3. PRIVALOMAS MATEMATIKOS VALSTYBINIS BRANDOS EGZAMINAS STOJANT Į LIETUVOS AUKŠTĄSIAS MOKYKLAS;

Mokinių diskusijose dėl privalomo matematikos valstybinio brandos egzamino stojant į aukštąsias mokyklas išryškėjo skirtingos, tačiau aiškos tendencijos. Dauguma mokyklų mano, kad toks egzaminas neturėtų būti privalomas visiems, nes matematika ne visoms studijų kryptims yra būtina. Privalomas reikalavimas, jų nuomone, gali apriboti kūrybingų jaunuolių galimybes rinktis menų ar humanitarines specialybes, kuriose matematikos žinios neturi esminės reikšmės. Vis dėlto dalis mokinių pritaria privalomumui, teigdami, kad matematika lavina loginį, analitinį ir kritinį mąstymą, todėl bent minimalus matematikos žinių patikrinimas turėtų būti taikomas visiems. Manoma, kad tai galėtų skatinti geresnį mokymosi pasirengimą ir užtikrinti vienodesnius stojimo kriterijus į valstybės finansuojamas vietas.

Bendru sutarimu pripažįstama, kad baziniai matematikos įgūdžiai yra būtini kiekvienam abiturientui, tačiau jie galėtų būti vertinami mokyklinio lygmens įvertinimu, o ne valstybiniu egzaminu. Dalis mokyklų pabrėžia, kad privalomas egzaminas ne visada objektyviai atspindi mokinių gebėjimus, kelia papildomą stresą ir gali mažinti motyvaciją mokytis.

Apibendrinant, mokiniai sutaria, jog matematikos žinios yra svarbios bendram išprusimui, tačiau egzaminas turėtų būti privalomas tik toms studijų kryptims, kuriose šie gebėjimai būtini, užtikrinant lankstumą ir sąžiningas sąlygas visiems stojantiejiems.

4. SOCIALINIAI TINKLAI: DRAUGAS AR PRIEŠAS?

Dauguma mokinių socialiniuose tinkluose praleidžia 4–6 valandas per dieną, o nemaža dalis pripažįsta, kad tai yra per daug. Nors dalis mano, kad toks laikas priklauso nuo dienos ir nuotaikos, dauguma sutinka, jog socialiniai tinklai dažnai atima laiką iš prasmingesnių veiklų.

Kalbėdami apie poveikį emocinei būsenai, mokiniai pažymėjo, kad socialiniai tinklai turi ir teigiamų, ir neigiamų aspektų – jie gali pralinksinti, įkvėpti ar padėti atsipalaiduoti, tačiau taip pat mažina savivertę, skatina lygintis su kitais ir gali sukelti priklausomybę. Dalis pastebi, kad ilgas naršymas lemia nuotaikų kaitą, kaltės jausmą bei motyvacijos stoką. Tarp teigiamų socialinių tinklų

pusių išskiriamos galimybės bendrauti su draugais, dalintis kūryba, mokytis, plėsti akiratį ir lengvai gauti informaciją. Jie taip pat gali skatinti kūrybiškumą bei padėti ugdyti toleranciją.

Mokiniai siūlo, kad mokykla turėtų šviesti apie atsakingą naudojimąsi technologijomis, skatinti gyvą bendravimą ir organizuoti daugiau veiklų be ekranų. Dauguma dalyvių nepritaria socialinių tinklų prieinamumo griežtinimui iki 16 metų, argumentuodami, kad svarbiau ne amžiaus ribos, o sąmoningas ir atsakingas naudojimasis.

Apibendrinant galima teigti, kad mokiniai socialinius tinklus vertina kaip ir draugą, ir priešą – jie suteikia daug galimybių mokymuisi ir bendravimui, tačiau per didelis jų vartojimas kelia emocinių, socialinių ir laiko valdymo problemų. Sveikesnis santykis su socialiniais tinklais, mokinių nuomone, turėtų būti ugdomas per švietimą, savikontrolę ir gyvą bendravimą.

KONTAKTAI

Aušrinė Levinskaitė

ausrine.levinskaite@moksleiviai.lt

Prezidento patarėja